

СИСТЕМА «STANDART-COSTING», ЇЇ ХАРАКТЕРИСТИКА ТА СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

*Н.В. Бондарчук, д.держ.упр., професор
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

Стандарт-костінг (standart-costing) – система обліку витрат та калькуляції собівартості із використанням нормативних витрат. "Стандарт" це кількість необхідних для виготовлення одиниць продукції виробництва затрат; "костінг" – грошовий вираз цих затрат. Система з'явилася в Америці в початку 30-х років ХХ ст., коли в США була економічна криза.

Засновником даної системи слід вважати відомого управлінця Ф. Тейлора, але термін «standart-costing» було введено в дію на початку ХХ ст.. Дж. Гаррісоном.

Метою ведення даної системи є:

- забезпечення ефективної цінової політики – маркетингова складова;
- підготовка звітності, яка достовірно відображає стан суб'єкта господарювання;
- бюджетне планування та контроль – забезпечення функціонування підприємства;
- інструмент управління бюджетування та прийняття ефективних управлінських рішень, які забезпечать підприємству максимальний прибуток, розширення виробництва та надходження інвестицій.

Основним завданням даної системи є облік витрат та відхилень прибутку підприємства.

Отже, дана система направлена на контролювання витрат виробництва. В основі цієї системи покладено попереднє нормування витрат за статтями витрат. Встановлені нормативи приймаються в якості постійних, виключаючи ті випадки, коли різко зростає або знижується вартість матеріальних або трудових ресурсів.

В основу системи «standart-costing» покладено такі принципи:

1. попереднє нормування витрат за елементами та статтями витрат;
2. складання нормативних калькуляцій на виріб і його складові частини;
3. окремий облік нормативних витрат і відхилень;
4. аналіз відхилень;
5. уточнення калькуляцій при зміні нормативів.

Нормування витрат здійснюється попередньо (до початку звітного періоду) за статтями витрат: основні матеріали; оплата праці робітників; загальновиробничі витрати (амортизація обладнання, орендні платежі, зарплата допоміжних робочих, допоміжні матеріали та інші); комерційні витрати (витрати, пов'язані із реалізацією продукції).

Нормативні витрати базуються на очікуваних витратах ресурсів, які можуть бути понесені на виробництво продукції. Норми витрати ресурсів встановлюються у розрахунку на один виріб. Для визначення нормативів для загальновиробничих витрат, які складаються з декількох різнорідних статей, норми розробляються на певний період в грошовій оцінці і в розрахунку на запланований обсяг виробництва.

Протягом звітної періоду ведеться облік відхилень фактичних витрат від нормованих витрат. Суми відхилень фіксуються на спеціальних рахунках. В кінці звітної періоду відхилення списуються на фінансові результати і проводиться аналіз відхилень. Далі приймається рішення щодо коригування встановлених норм і нормативів.

Метод «standart-costing» логічно застосовувати на таких підприємствах, які працюють в найбільш стабільних умовах, адже в даних випадках можна встановити нормативи і використовувати їх довгий час. Як приклад дану систему можна впровадити на виробничому підприємстві такої галузі, яка мінімально залежить від природних умов або коливань. Наприклад, дана система може бути впроваджена на підприємствах переробної галузі.

Отже, перевагами системи «standart-costing» є:

- оперативне визначення повної собівартості певних видів продукції, що необхідно для ефективного ціноутворення на підприємствах;
- можливість визначення впливу на фінансові результати розбіжностей за певними категоріями витрат і складання звітів про доходи та витрати з виявленням розбіжностей з нормативами та причини їх появи.

Основним недоліком методу є труднощі визначення нормативів в умовах мінливого ринку та складне адаптування до можливих змін.

Література

1. Dennis Caplan Management Accounting Concepts and Techniques
https://scholarsarchive.library.albany.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1000&context=accounting_fac_books